

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1974

BRNO 1975

Zajímavým nálezem z tohoto období jsou zbytky hrnčířských pecí, které byly silně destruovány /objekt č. 278, 290/. Z těchto pecí pochází množství přepáleného a deformovaného keramického materiálu. V prostoru objektu č. 290 ležela mazanícová kra s pozoruhodnými rytými soustřednými kruhy.

Část objektů není možno přesněji datovat, neboť obsahovaly nálezy více kultur. V několika jámách například ležely pohromadě nálezy jak kultury s moravskou malovanou keramikou, tak i staršího eneolitu a pozdní doby bronzové, aniž by se je podařilo blíže stratigraficky oddělit.

V jižní části plochy, zkoumané v roce 1974, pokračoval odkryv zbytků základů kamenné šestiboké stavby. Pro její datování je důležitý objekt s mladohradištní keramikou, který se nacházel pod základovým zdívem, a do něhož se toto zdívlo mírně propadávalo. Dá se proto soudit, že stavba mohla vzniknout krátce poté, kdy zmíněný objekt s mladohradištní keramikou ztratil svou původní funkci, patrně někdy ve druhé polovině 12. století. Také šířka základového zdíva odpovídá předpokládané době vzniku stavby.

Sonda vedená jižně polygonu ve směru V - Z nepřinesla nové poznatky o mladohradištním osídlení hradiště. Nápadná vyvýšenina v těchto místech, která sváděla k domněnce, že se snad jedná o zbytky rozsáhlejší mladohradištní stavby, byla patrně vytvořena v pozdější době snesením kamenů z přilehlého pole.

Výzkum hradiště u Kramolína v roce 1974 přinesl nové poznatky pro řešení složitých problémů pravěkého a raně středověkého osídlení na území západní Moravy a jeho výsledky zcela jistě přispějí k řešení některých podstatných prehistorických otázek v širší oblasti.

Grabung am Burgwall bei Kramolín /Bez. Třebíč/. Im Jahre 1974 wurde der nördliche Teil des Burgwalles bei Kramolín mit einer Fläche von 1.200 m² untersucht. Dabei konnten 73 verschiedene prähistorische und frühmittelalterliche Objekte festgestellt werden. Die Mehrzahl der Funde gehörte der Kultur mit mährisch bemalter Keramik an.

Bei der Grabung wurden grösstenteils kleinere, unregelmässig angelegte Gruben untersucht, die in ein sandig oder auch felsig Liegendes eingetieft waren /z.B. Objekt Nr. 265, 266, 298, 294/. Nur einige dieser Gruben konnte man als Siedlungsobjekte ansprechen /Objekt Nr. 311, 312/.

Die Gruben erbrachten eine grössere Menge archäologischen Materials. Hierbei dominierte die Keramik der späten Phase der Kultur mit mährisch bemalter Keramik.

Häufig traten auch Funde aus der Hallstattzeit auf, dabei besonders jene, die der Horakover Kultur angehörten /Objekt Nr. 278, 290/. Die übrigen geborgenen Objekte werden dem älteren Aneolithikum, der späten Bronzezeit und dem jungburgwallzeitlichen Abschnitt zugerechnet.

Ferner konnte ein sechseckiger Steinbau untersucht werden, der in die Mitte des 12. Jh. datiert wurde.

NOVÉ ARCHEOLOGICKÉ NÁLEZY Z OKOLÍ JAROMĚŘIC N/R

/ okr. Třebíč /

Jaromír K o v á r n í k, FF UJEP, Brno

/ Tab. 74 - 75/

Blatnice /okr. Třebíč /

Na podzim roku 1972 jsem zjistil při povrchovém sběru po hluboké orbě v trati "Ochoz" několik orbou narušených sídlištních objektů. Od okolní půdy se lišily tmavším zabarvením. V těsné blízkosti jednoho z nich ležel na povrchu vyoraný kopytovitý klín s křížovým ostrím. Byl 14 cm dlouhý a pouze 1,5 cm široký s nesouměrným břitem na profilu. Keramický materiál z okolních objektů je z jemně plavené hlíny šedého zabarvení. Povrch zdobí krokvicová ornamentace. Vyskytuje se též větší počet hrubých střepů bez výzdoby. Rovněž broušená a štípaná kamenná industrie je tu dosti zastoupena.

Hostim /okr. Znojmo/

V prosinci roku 1974 jsem při průzkumu okolí obce Hostim, okr. Znojmo zjistil výskyt zlomků keramiky, štípané a hlazené kamenné industrie kultury s moravskou malovanou keramikou. Lokalita se nachází severně od obce na mírně se svažujícím terénu směrem k jihu. Její zvláštnost spočívá v tom, že se nachází na okraji svahu, který má sklon do údolí opačným směrem než obvykle bývá u neolitických sídlišť, a to ve směru západním až severozápadním.

Severně od zmíněné lokality, ve vzdálenosti cca 500 m jsem našel ojediněle štípanou kamennou industrii včetně jader. Nálezy se vyskytují v těsné blízkosti strmého skalnatého srázu a skalního převisu, situovaného rovněž západním až severozápadním směrem, kde v údolí meandruje potok Nedveka. Keramický materiál z okolí lokality je zobrazen na tab. 75 : 4 - 7.

Jaroměřice n/R /okr. Třebíč/

Při terénním průzkumu na jaře r. 1971 jsem objevil "Na hradišku" v katastru obce Jaroměřice n/R. po pravé straně silnice, vedoucí do M. Budějovic několik štípaných kamenných nástrojů. Po hluboké orbě na podzim roku 1974 jsem rovněž na zmíněném místě získal povrchovým sběrem kolekci nástrojů a odpadového materiálu /tab. 74 : 1 - 9/. Nástroje i odpad jsou zhotoveny z různých druhů materiálů. Celá kolekce byla koncentrována na ploše o průměru cca 10 m. Lze se domnívat, že na základě tak velké hustoty nálezů se jedná o "dílnu". Materiál jsem si nechal ověřit dr. K. Valochem, CSc, který mi potvrdil, že jde o nálezy z mladšího paleolitu.

Krhov /okr. Třebíč/

Při obnovování rybníka "Utopenec" a jeho rozšiřování bylo narušeno pravěké sídliště. Na severním

břehu uvedeného rybníka jsem našel roku 1972 na zoraném poli několik tmavě zbarvených objektů, které se výrazně lišily od okolní půdy. Objekty byly hlubokou orbou dosti narušeny a při záchranném povrchovém sběru jsem našel několik keramických fragmentů, broušenou i štípanou kamennou industrií. Střepy na této lokalitě nesou rysy šáreckého stupně kultury s lineární keramikou.

Lesůnky /okr. Třebíč/

Západně od obce Lesůnky v trati zvané "Loch" těsně za drůbežárnou JZD jsem zjistil po hluboké orbě na podzim roku 1974, že byly orbou porušeny objekty staršího stupně s moravskou malovanou keramikou. Z této lokality jsem povrchovým sběrem zachránil fragment mísy na nožce, který nesl zbytky žluté a červené malby. Dále několik střepů tenkostěnných pohárků s plastickou výzdobou na okraji a výduti i fragmenty z putny /tab. 75 : 12 - 15/.

V katastru této obce uvádí J. Palliardi další sídliště kultury s moravskou malovanou keramikou v bývalé cihelně /1/.

Ohrazenice /okr. Třebíč /

V trati zvané "U doubí" východně od obce Ohrazenice se nachází na mírném návrší se sklonem k jihovýchodu eneolitické sídliště. Povrchové sběry jsem tu prováděl již od roku 1967. Povrch keramického materiálu je vlivem nepříznivého složení půdy silně zvětralý. Většina keramiky je hrubě provedena a postrádá výzdobu. Pokud se na některém střepu výzdoba najde, je provedena přesekávanou plastickou lištou pod okrajem nádoby /tab. 75 : 8 - 11/. Běžný je i výskyt přeslenů, štípané a hlazené kamenné industrie. Podle provedení výzdoby keramického materiálu jde pravděpodobně o sídliště kultury nálevkovitých pohárů a snad i kultury jevišovické.

Šebkovice /okr. Třebíč/

Povrchovým sběrem jsem v roce 1970 našel v trati zvané "Holeček" v katastru obce Šebkovice typický střepový materiál, štípanou a broušenou kamennou industrií II. stupně kultury s moravskou malovanou keramikou. Sídliště je menších rozměrů na jižně exponovaném svahu nad bývalým rybníkem, jímž protéká Římovský potok. Po hluboké orbě lze na zoraném poli zjistit výrazně se rýsující tmavé objekty.

V katastru téže obce jsem při povrchovém sběru na podzim roku 1970 našel ojedinělý paleolitický nástroj bíle patinovaný /tab. 74 : 10a, b/. Místo nálezu se nachází na jihovýchodním úpatí kopce "Tašky", po pravé straně silnice vedoucí ze Šebkovic do Lesonic.

P o z n á m k y :

1 J. Palliardi, Die relative Chronologie der jüngeren Steinzeit in Mähren, WPZ I 1914, 261.

Neue archäologische Funde aus der Umgebung von Jaroměřice n/R /Bez. Třebíč/. Im Verlaufe von einigen Jahren gelang es dem Verfasser einige prähistorische Siedlungen in der Umgebung von Jaroměřice n/R zu lokalisieren. Durch Oberflächensammlungen gewann er paläolithisches Material, vor allem aus dem Raume von Jaroměřice n/R in der Flur "Hradisko" /Taf. 74 : 1 - 9/ und einen Einzelfund aus Šebkovice /Taf. 74 : 10a, b/. Aus dem neolithischen Zeitabschnitt fand er eine Reihe von Siedlungen, die bisher nicht bekannt waren. Es sind dies vor allem Blatnice, Hostim, Krhov, Lesůnky und Šebkovice. Aus dem äneolithischen Zeitabschnitt sind reiche Funde der Trichterbecherkultur in der Flur "U doubí" im Kataster der Gemeinde Ohrazenice /Taf. 75 : 8-1/.

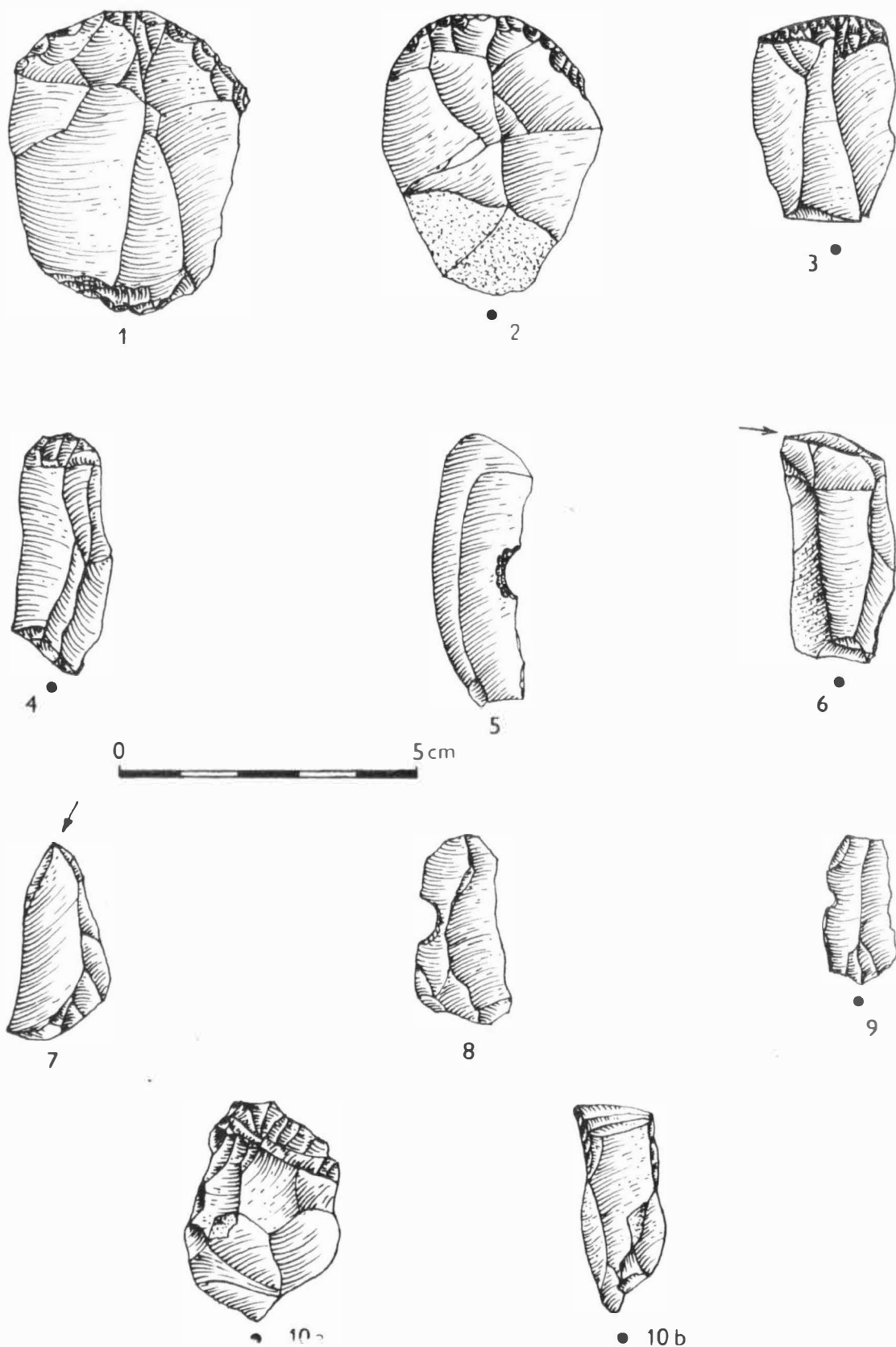
DALŠÍ NÁLEZY Z BULHAR

/ okr. Břeclav /

Bohuslav Klíma, AÚ ČSAV Brno

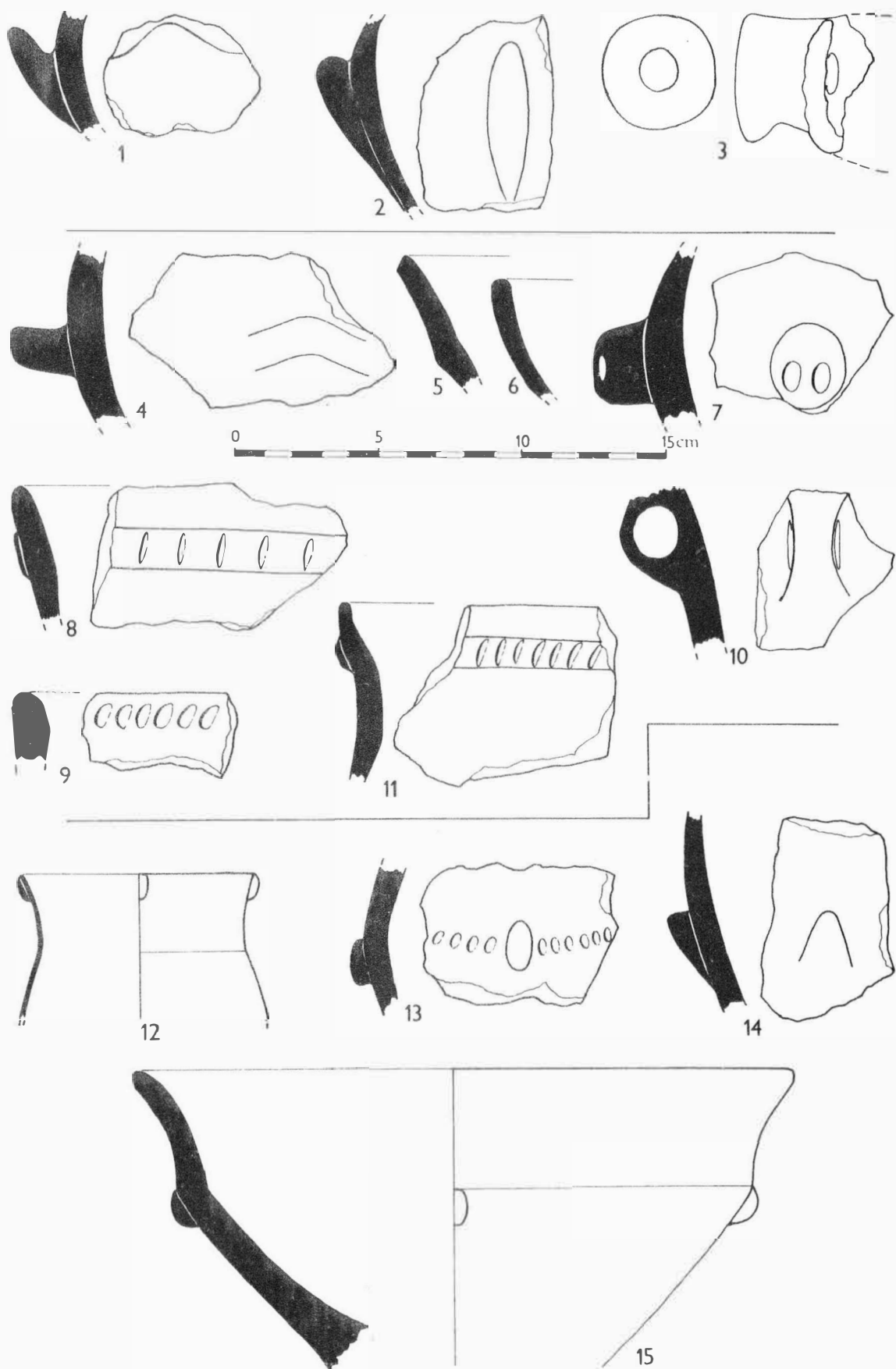
Obětavý spolupracovník ústavu Jos. Benada zachránil v r. 1974 na různých místech obce Bulhar další archeologické památky.

- 1/ Pocházely především opět z novostavby Fr. Úlehly /1/, kde při hloubení základů pro schody před budovou ležela v popelovité černozemní vrstvě o značné mocnosti protáhlá a dobře vybroušená sekerka z tmavošedé krystalické břidlice, kamenný brousek roubkovitého tvaru z jemně písčité břidlice, zlomky široce rozevřené větší nádoby podolské kultury s nízkou lištou, naznačující odsazení hrdla od výdutě, ještě spolu s několika zvířecími kostmi /vepř, skot/ a větším počtem středověkého keramického odpadu. Středověký materiál přinesl i výkop studny a jámky na dvorky novostavby. Až do hloubky 5 metrů procházel temně až černavě zbarvené splachované zeminy za hranou terasovitěho stupně a jeho přechodu do údolní nivy.
- 2/ Při hloubení základů pro novostavbu v ulici k Dyji Vlast. Baláž získal kromě ojedinělých střepů středověké keramiky také zlomky mazanice, několik drobných fragmentů atypické pravěké keramiky, zbytek lastury a zvířecí kosti /vepř, koza/. Nálezy byly soustředěny v průřezu jámy s popelovitou výplní v šířce 200 cm a hloubce 120 cm.
- 3/ Také z výkopů základů rodinného domku Fr. Putze pochází ve sběrech J. Benady několik atypických drobných fragmentů pravěkých nádob. Ležely ve výplni jámy, která se rýsovala v průkopu v délce 200 cm a dosahovala do hloubky 120 cm.

Tab. 74

1 - 9 Jaroměřice nad Rokytou / okr. Třebíč / ; 10a-b Šebkovice / okr. Třebíč / . Paleolitická štípaná industrie - Paläolithische Spaltindustrie.

Tab. 75
 1-3 Šebkovice / okr. Třebíč / "Holeček" ; 4-7 Hostim / okr. Třebíč / ; 8-11 Ohrazenice / okr. Třebíč /, "U doubí" ; 12-15 Lesůnky / okr. Třebíč /, "Loch". Neolitická a eneolitická keramika. - Neolithische und äneolithische Keramik.

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1974

Vydává : Archeologický ústav ČSAV v Brně, sady Osvobození 17/19

Odpovědný redaktor : Akademik Josef Poulík

Redaktoři : Dr. A. Medunová, dr. J. Meduna, dr. J. Říhový

Překlady : Dr. R. Tichý, E. Tichá

Kresby : doc. dr. B. Klíma, A. Životská

Na titulním listě : stříbrná spona z doby stěhování národů ze Šakvic

Tisk : Geografický ústav ČSAV v Brně

Evidenční číslo : ÚVTEI-73332

Vydáno jako rukopis - 450 kusů - neprodejné